

**LLICENCIATURA EN CRIMINOLOGIA.
INFÀNCIA I FAMÍLIES EN DIFICULTAT SOCIAL
CURS 2006-2007
PROF. ISABEL CRESPO GARCÍA¹**

¹ Unitat de Psicologia Evolutiva i de l'Educació. Departament de Psicologia Bàsica, Evolutiva i de l'Educació.

1. PROGRAMA

1. Necessitats dels infants i adolescents
 - 1.1 El concepte d'infància i adolescència
 - 1.2 Drets dels infants i adolescents
 - 1.3 Necessitats de la infància
 - 1.4 Sistemes de protecció
2. Marc ecològic
 - 2.1 Enfoc ecològic dels mals tractes a la infància
 - 2.2 Estrès psicosocial i recolzament social.
 - 2.3 Vulnerabilitat i resiliència
 - 2.4 Factors de risc i protecció
3. Contexts socials de dificultat i socialització
 - 3.1 Classe social
 - 3.2 Cultura
 - 3.3 Marginació
4. La família com a sistema.
 - 4.1 Perspectiva sistèmica del desenvolupament humà
 - 4.2 La comunicació dintre d'un sistema
 - 4.3 Elements estructurals i funcionals
5. Jocs familiars.
 - 5.1 Jocs patològics a les famílies
 - 5.2 El maltracte com a relació
6. Maltractaments.
 - 6.1 Tipologia
 - 6.2 Indicadors
 - 6.3 Conseqüències
7. El procés diagnòstic i de presa de decisions
 - 7.1 Sistemes de detecció
 - 7.2 Sistemes d'avaluació
8. Necessitats dels infants i adolescents
 - 8.1 El concepte d'infància i adolescència
 - 8.2 Drets dels infants i adolescents
 - 8.3 Necessitats de la infància
 - 8.4 Sistemes de protecció
9. Marc ecològic
 - 9.1 Enfoc ecològic dels mals tractes a la infància
 - 9.2 Estrès psicosocial i recolzament social.
 - 9.3 Vulnerabilitat i resiliència
 - 9.4 Factors de risc i protecció
10. Contexts socials de dificultat i socialització
 - 10.1 Classe social
 - 10.2 Cultura
 - 10.3 Marginació
11. La família com a sistema.
 - 11.1 Perspectiva sistèmica del desenvolupament humà
 - 11.2 La comunicació dintre d'un sistema
 - 11.3 Elements estructurals i funcionals
12. Jocs familiars.

- 12.1 Jocs patològics a les famílies
- 12.2 El maltracte com a relació
- 13. Maltractaments.
 - 13.1 Tipologia
 - 13.2 Indicadors
 - 13.3 Conseqüències
- 14. El procés diagnòstic i de presa de decisions
 - 14.1 Sistemes de detecció
 - 14.2 Sistemes d'avaluació
- 15. Intervenció psicoterapèutica i socioeducativa

2. BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- Arruabarrena, M. I.; de Paúl, J. (1994): *Maltrato a los niños en la familia. Evaluación y tratamiento*. Pirámide
- Barudy, J. (1998): *El dolor invisible de la infancia*. Paidós.
- Cirillo, S.; Di Blasio, P. (1991): *Niños maltratados*. Paidós.

BIBLIOGRAFIA ADICIONAL

- Campanini, A.; Luppi, F. (1991): *Servicio social y modelo sistémico*. Paidós.
- Casas, F. (1998): *Infancia: perspectivas psicosociales*. Paidós
- Cirillo, S. (1994): *El cambio en los contextos no terapeuticos*. Paidós.
- Coletti, M.; Linares, J.L. (1997): *La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática*. Paidós.
- De Paúl, J; Arruabarrena, M. I. (1996): *Manual de protección infantil*. Masson
- Dowling, E.; Osborne, E. (1996): *Familia y escuela*. Paidós.
- Malacrea, M. (2000): *Trauma y reparación. El tratamiento del abuso sexual en la infancia..* Paidós.
- Minuchin, S. (1974): *Familias y terapia familiar*. Gedisa.
- Panchón, C. (1998): *Manual de pedagogía de la inadaptación social*. Dulac
- Selvini Palazzoli, M.; Cirillo, S.; Selvini, M.; Sorrentino, A.M. (1988): *Los juegos psicóticos en la familia*. Paidós.
- Ravazzola, M.C. (1997): *Historias infames: los maltratos en las relaciones*. Paidós
- Watzlawick, P.; Beavin, J.H.; Jackson, D. (1967): *Teoría de la comunicación humana*. Herder.
- White, M.; Epston, D. (1993): *Medios narrativos para fines terapéuticos*. Paidós.

3. OBJECTIUS

- A) Analitzar els contextos socials de dificultat per el desenvolupament humà
- B) Introduir l'anàlisi de les dinàmiques familiars des d'una perspectiva sistèmica
- C) Donar a conèixer el rol del psicòleg en el sistema de protecció a la infància
- D) Introduir la detecció, avaluació i intervenció en casos de maltractament infantil
- E) Reflexionar sobre la intervenció amb infància i famílies en risc social i la seva coordinació amb altres professionals

4 DINÀMICA DOCENT I SISTEMA D'AVUACIÓ

PRÀCTIQUES

L'objectiu general de les pràctiques suposa el treball de entrenament en tècniques d'entrevista. Es treballarà de manera activa, utilitzant principalment el role-play, a partir de casos proposats pel professor. Implicarà la posada en pràctica del rol del psicòleg en la intervenció en situacions de dificultats intrafamiliars.

Es treballaran temes com:

- la comunicació digital i analògica,
- l'enquadrament de l'entrevista,
- els sentiments de l'entrevistador,
- la neutralitat,
- la circularitat,
- anàlisi dels jocs familiars
- estratègies d'intervenció

Hi ha dues possibilitats de realitzar les pràctiques: presencialment o no presencialment; en ambdues situacions els temes treballats són els mateixos però no la manera d'avaluació (s'explica en apartats posteriors)

DOCENCIA TUTORITZADA

Com alternativa a les pràctiques, es proposa la participació guiada en una experiència real de intervenció socio-educativa en entorns socials de dificultat. L'objectiu principal d'aquesta DT és que l'alumne conegui i s'enfronti davant de situacions de dificultat social. Es desenvolupa fóra de la UAB i requereix una dedicació de 2 hores setmanals. A més els alumnes comptaran amb 3 sessions a la UAB d'orientacions bàsiques: a l'inici, al mig i al final de la DT. En tot aquest procés comptaran també amb l'ajut dels psicòlegs que hi treballen directament i la possibilitat de participació en un grup de recerca. Cada dia hauran de lliurar un petit informe de camp (1-2 folis) i al final lliuraran una petita memòria de reflexió sobre l'experiència (8-15 folis).

AVUACIÓ

La nota final de l'assignatura s'obté amb el 20% de la nota de pràctiques i el 80% de la nota de teoria.

Per avaluar les pràctiques es té en compte el següent:

- modalitat A, alumnes que assisteixen presencialment: l'assistència (mínim 80%), la participació i el lliurament d'un informe (aproximadament 6 folis)
- modalitat B, alumnes que no assisteixen presencialment: a partir del treball lliurat (posada en pràctica dels mateixos continguts que en la modalitat presencial: enregistrament d'una entrevista i anàlisi posterior)

Per avaluar la teoria es té en compte el següent:

- modalitat A, avaluació final: examen que consta de 5 preguntes obertes on es demana l'aplicació de conceptes teòrics a situacions pràctiques
- modalitat B, avaluació continuada: anàlisi d'un cas on es demana l'aplicació de conceptes teòrics en un cas concret.

La participació en la DT pot servir com a element qualitatiu de ponderació respecte a l'avaluació final de l'assignatura.

OBJECTIUS

TEMARI

PRÀCTIQUES

L'objectiu general de les pràctiques suposa el treball de entrenament en tècniques d'entrevista. Es treballarà de manera activa, utilitzant principalment el role-play, a partir de casos proposats pel professor. Implicarà la posada en pràctica del rol del psicòleg en la intervenció en situacions de dificultats intrafamiliars.

Es treballaran temes com:

- la comunicació digital i analògica,
- l'enquadrament de l'entrevista,
- els sentiments de l'entrevistador,
- la neutralitat,
- la circularitat,
- anàlisi dels jocs familiars
- estratègies d'intervenció

Hi ha dues possibilitats de realitzar les pràctiques: presencialment o no presencialment; en ambdues situacions els temes treballats són els mateixos però no la manera d'avaluació (s'explica en apartats posteriors)

DOCENCIA TUTORITZADA

Com alternativa a les pràctiques, es proposa la participació guiada en una experiència real de intervenció socio-educativa en entorns socials de dificultat. L'objectiu principal d'aquesta DT és que l'alumne conegui i s'enfronti davant de situacions de dificultat social. Es desenvolupa fóra de la UAB i requereix una dedicació de 2 hores setmanals. A més els alumnes comptaran amb 3 sessions a la UAB d'orientacions bàsiques: a l'inici, al mig i al final de la DT. En tot aquest procés comptaran també amb l'ajut dels psicòlegs que hi treballen directament i la possibilitat de participació en un grup de recerca. Cada dia hauran de lliurar un petit informe de camp (1-2 folis) i al final lliuraran una petita memòria de reflexió sobre l'experiència (8-15 folis).

AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura s'obté amb el 20% de la nota de pràctiques i el 80% de la nota de teoria.

Per avaluar les pràctiques es té en compte el següent:

- modalitat A, alumnes que assisteixen presencialment: l'assistència (mínim 80%), la participació i el lliurament d'un informe (aproximadament 6 folis)
- modalitat B, alumnes que no assisteixen presencialment: a partir del treball lliurat (posada en pràctica dels mateixos continguts que en la modalitat presencial: enregistrament d'una entrevista i anàlisi posterior)

Per avaluar la teoria es té en compte el següent:

- modalitat A, avaluació final: examen que consta de 5 preguntes obertes on es demana l'aplicació de conceptes teòrics a situacions pràctiques
- modalitat B, avaluació continuada: anàlisi d'un cas on es demana l'aplicació de conceptes teòrics en un cas concret.

La participació en la DT pot servir com a element qualitatiu de ponderació respecte a l'avaluació final de l'assignatura.